

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

15. In morbo quid legendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

Aeternitatis Prodromi Caput II.

derata equitas ferientis. Longè facilius dolores æger tolerabit, si altè in animum admiserit hoc unum: Justissimus Deus vult me hoc pati.

3. Inter-
missio vo-
luptatum.
At voluptatum Intermissio nihil affliget eum, qui voluptates cogitaverit aternas. Illa, quas relinquimus, vana, breves, & plerumque scædæ sunt, & lætissimè priusquam deserantur, ipsæ suos amatores deserunt: ea, quas patria pollicetur, immensæ, stabiles, aternæ sunt. Facile spernit voluptatem fluxam, qui sincerè sperat aternam.

§. 11. Morbus virtutum ludus.

In Psal. 31.
Morbus
virtutum
schola, &
vitiolorum
macellum.
Valtudo
virtutum
macellum
& schola
vitiolorum.
Bene pungeris, inquit Bernardus, si compungeris. Morbus, virtutum schola, vitiolorum quoddam veluti macellum dicitur. Quisquis ægrotus est, in hoc ludò discipulus est. Valtudo: contra plurimis virtutum macellum est, & schola vitiolorum: dum valent, furunt; si malè valent, rectè agerent. Dum sani sunt, sexcentis negotiis intrancantur, Dei negotium in postremis habent. Quàm multi casti sunt dum ægroti sunt: cum convalescunt, in pristinas libidinum sordes revolvuntur. Hi longè tutius ægrotarent, quibus tam periculosa & pestilens sanitas est. Hos ergo Deus in lectum compingit, ut sibi vacent, & rem salutis curent; vana vanis relinquunt, & cælum suspirent. *Infirmus gravis sobriam facit animam.* Ut ad calculum res redeat; Morbus multis quidem tædiis implicat corpus, sed multis explicat animum. Divini Pauli vox est: *Et licet is qui foris est noxer homo, corrumpitur; tamen is qui intus est, renaturat de die in diem.* Hinc quamvis mala, quamvis pessima ægritudo videatur, optima esse incipit, cum ægrum sanctiorum efficit. Multi cum sentiunt penam, corrigunt culpam. Nusquam prius quam in sano corpore æger animus habitat.

§. 12. Morbus corporis, animi salus.

Petrus A.
pess.
Valtudo
miseria co-
mes inju-
cunda.
Orat. ad
cives.
Invalida valtudo hortatrix parsimonia, dehortatrix libidinum, & magistra est modestie. Tu pone sollicitudinem, quidquid corpori evenierit, salvus es, si modò valtudo animi sit bona. Enimverò plurimis ad animi valtudinem profuit ægritudo corporis. Ille vir altus ex humili, ex aquis evectus ad sidera, calique claviger, cujus vel sola umbra molestias morbòque corporum pellebat, interrogatus aliquando, cur suam ipsè filiam gravi morbo pressam sineret, respondit: *Sic expedit ei.* Tu quid scis, an non & tibi sic expedit? Ille idem, de quo loquor, filiam mox ut tuto sanam fieri posse cognovit, & sanavit, & sanandis aliis habilem fecit. Et tu quoque facito, ut tua tibi secura sit sanitas, fortasse sanabere. Denique quod tuum est, animum ante omnia cura, cumque cælesti medico curandum offer. De reliquo, si non quod optas, at profectò quod expedit, spera. Miseria valtudo comes est quidem injucunda, sed fidelis, quæ te crebrò vellicet, iter signet, & conditionis tuæ admoneat. In periculis tutissimum est præsidium fidus monitor. Quòd si morbus sine remedio sit, file & gaude de carcere ruinoso facilius ac citius egredieris. Optime dixit Gregorius Nazianzenus: *Anima morbo affecta, Deo propinquat.*

§. 13. Morbus aternitatis monitor.

Via ad
mortem
diversa.
Qantum hoc boni est, quòd mala vitæ præsentis, brevi gustu perennis admoneant supplicii? Æger itaque infinitas amaritudines declinare studeat, quando horis pauculis tam impatienter hæc amariuscula tolerat; doloribus non longis disecat evadere sempiternos, quibus nec pharmacopola, nec medicus, nec herba, nec dies criticus, neque mors ipsa medebitur; malorum hic omnium medicina. Via ad mortem diversa, unus omnium terminus est aternitas. Anaxagoras peregrè moriens, An in patriam referri

Tom. 1.

A veller, amicis interrogantibus, Nihil necesse est, inquit, & adiecit causam: *Undique enim ad inferos tantundem via est.* Hoc responsum non minùs convenit ad cælum adscensuris, quam cæluris ad inferos. O febrium felix incendium ac utile, quia breve! O inferorum rogi formidabiles, quia aterni!

Ex quibusdam malis remedia conflagrant, & sæpè parvus præsensque dolor, ut venturis ac gravibus occurreret admovuit, fuitque utilis qui molestus erat: ita Morbus aternitatis est admovitor. morbus quicumque, quò magis intestat & torquet, eò magis aternitatis admovet, sive in deliciis, sive in flammis ducenda. Videant sani, atendant ægri quòd eant. Voluptas omnis, sed & omnis maror brevissimis clauduntur spatiis. Mortale est omne mortalium bonum; eodem hoc circo mala omnia coërentur.

*Carceres metasque nescit gloriosa aternitas;
Comparatum aternitati tempus omne perbreve est.*

§. 14. Morbus igitur oprandus.

Opranda sæpè est, inquam, corporis imbecillitas, quo maturus liber sis ac victor. Opravit hanc qui dixit: *Pro me autem nihil glorior, nisi in infirmitatibus.* 2. Cor. c. 12. *meis. Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Nam virtus in infirmitate perficitur.* Propter quod placeo mihi in infirmitatibus. Ut in vaginà lacerà sæpè bonus gladius, sic in corpore imbecilli ac morbido tortis subinde animus lateret. Hoc robur est oprabile, quod nec dies minuit, nec fortuna. Ægrotus non quidem idoneus est vestrandis oneribus, aut arvo fodendo, sed excercendæ patientiæ, sed erigendæ fiducia. Sic in navi robustior quisque remum agit, ac prudentior clavum regit. Vita quasi navis, rerum fluctibus & mundi pelago jactata, suos remos habet, est mundi suumque gubernaculum: si à vilioribus repulsus es officis, ad nobiliora convertere. Vera & generosa vis hominis in animo est. Corpus animi domus quàm robusta, quàm fragilis sit, nihil ad hospitem, paucorum præcipue dierum: si domus corruat, migrandi necessitas in aliud, idq; perpetuum, domicilium hinc exclusos transfert. *Virtus in infirmitate perficitur.* Et quamvis morbus videatur deterrimus, oprabile tamen hoc malum est, quod mali remedium sit majoris. Plurimorum sanè valtudo tunc est prosperissima, cum maximè adversa.

§. 15. In morbo quid legendum.

Zeno Demii filius, quem proximè nominavi, cum oraculum consulisset, quâ ratione optimam vitam duceret, responsum ei ferunt: Si mortuis concolor fieret. Vel, Si mortuorum consuetudine uteretur, hoc est, ut Suidas explicat, si veterum scripta legeret. *Suidas mihi Cum libris habitare, est inter mortuos degere.* At qui hæc cum mortuis consuetudo, vita optima. Sed sicut Ægrotis ægrotis plena macella aut penora, sic & plenas iis bibliotecas aperire, & grandia obtrudere volumina infania est: jusculum illis aut olusculum quandoque satis est in lautissimam cœnam, sic & libellus unus alterve in aliquot menses. Subinde legendum aliquid est, etiam infania est: ægrotis, si morbus aut dolor id ferat: sed legendum iis sicut comedendum. Quòd comedunt, non statim glutiant, sed prius mandant, & cibum panè in ore, velut stomacho primo, concoquant: sic etiam quod legunt, non oscitanter transiliant, sed unam alteramve sententiam expendant, & velut digerant. Aliter legere, est negligere. Sed ut ægrotis librorum, quos lecturi, delectus sit, syllabum subijcio brevissimum.

E Latinis.

- Robertus Bellarminus de Arte bene moriendi.
- Aut de Gemitu Columbæ.
- Aut de Aternâ felicitate Sanctorum.
- P. Stephani Bineti Schola & Recreatio ægrorum.
- P. Antonii Balinghemii solatium afflictorum.

E 2

E Ger

E. Germanicis.

Academia Ægrotorum Neoburgi Anno 1625. edita.

Liber de Imitatione Christi, omnium pænè linguarum, omnibus utilis.

Ex horum librorum aliquo æger velut apis libare poterit quæ solentur, quæ erigant, quæ doceant pati. Si morbus aut vitæ ratio alios libros respuat, hæbet ægroti unicus sit, JESVS CHRISTUS crucifixus. Hunc ille librum assidue legat, tot in eo reperitur solatia, quot verba, quot vulnera.

§. 16. In morbo semper orandus.

ITA ajo: Semper orandum in morbo. Neque hoc difficile morbo, si velit. Aut enim lingua (si ea tam potens) ad Deum divòsque fundendæ preces: aut, si lingua torpeat, vel vocem dolor intercludat, animus ad Deum attollendus supplex & obsecrans, quieto corpore: nisi quod ardentiores subinde gemitus tam secreta cum Deo colloquia rectè distinguunt. Sed is sæpè morbus est, qui non solum vocem impediatur, sed & animum deprimat, jubèatque sibi pænè soli attendere: atque tunc patientia & tolerantia dolorum pro precibus offerenda sunt Deo. Gratum illi sacrificium est Dolor, cui jungitur Patientia. Benè precatur, qui benè patitur. Neque orare tantum, sed & exorare Deum credendus est is, qui ad illum legatos mittit tam disertos DOLOREM & PATIENTIAM. At sit ægrotus, cujus vocem quandoquos suppressat, & animum frangat, & patientiam vincat dolor, etiamnum tamen modus est quo oret. Circumspiciat saltem, videbit assidentes, adstantes paratos juvare, promptos succurrere. Quàm facile tunc ægro unam alteramve voculam mittere: Quæso te, mi amice, mi frater, linguam meam dolor hebetat, tuam tu mihi commoda, & has preces percurre, hos & hos psalmos recita, hoc aut illud è libello prælege. Quis tam durus sit, qui hanc operam neget decumbenti? Ergo, cum æger suis ipse verbis precari non poterit, precetur alienis. Ergo & repeto: In morbo orandum semper. Nunquam Deum importunè adire possumus.

§. 17. In doloribus, & aliis per diem quid cogitandum, quid agendum.

HOMO Deo fretus, tametsi ærumnis pressus, doloribus plenus non malè discribit: Dum spiro, spero, & semper-meliora, quò mea scilicet fini propiora cerno. De dolore optimè philosophatus Seneca: Nemo, inquit, potest valde dolere. & sic. Sic nos amatissima nostri natura disposuit, ut dolorem aut tolerabilem, aut brevem Notum illud saceret. Nam summi doloris intentio invenit finem. Hoc itaque solatium vasti doloris est, quòd necesse est desinas illum sentire, si nimis senseris. illud autem est, quòd imperitos in vexatione corporis malè habet. Non assueverunt solo animo esse contenti, nimis multum negotii eis cum corpore est. Quocirca, mi ægrote, assuesce paullatim animum à corpore deducere, & multum cum meliore ac divinà tui parte versari; cum corpore, parte fragili & querulà, non plus quàm necesse est. Et quia ratio tam assiduus dolor est, ut non subinde intermitterat, subinde etiam remittat, ideo non statim omne animi exercitium omittendum cense, cum in morbo cubas, cum dolores sentis. Ante omnia, vide, ut si ullo modo possis, preces matutinae, & aliquod conscientia examen vesperi suum habeant progressum: si vox langueat, oret animum. Rei divina interesse non potes, & Deum panis albedine velatum cernere? in lectulo tuo tempus tibi destina, quo Deum animo præsentem aspicias. Noctem verò & somnum nunquam ordire, quin prius conscientiam per nota quinque capita discussis. Interdum, cum nullus dolor, aut remissior est, primum libellum cape, unam alteramve

Dolor cum patientia gratum est Deo sacrificium.

Epist. 78. ante mod.

Notum illud saceret: Si longus, levis est; si gravis ille, brevis.

Nox & somnus numquam ordiendus sine conscientia examine.

A periodum perlege, & lecta expende. Quotidie, unam saltem horulam tibi selige, quam ordiaris orando, & labentem illam piis gemitibus aut jaculatoriis precationibus distinguas, eandemque orando finias. Sic horam integram orasse censeberis in celo. Si nec hoc potes (quod vix ullus dolor coget non posse) saltem mediam tibi horulam defini, quæ aliquoties ad Deum mentem erigas, & per intervalla celum suspices; hoc enim dolorem (quemcumque tandem) & mitigabit & minuet.

Ad omnium precum tuarum principium & finem, Principia divina voluntate totum & ad omnia paratum conprecum secura. Hæc omnia tam non difficilia sunt, ut ea vel moribundus præstet, ne dum is qui in dolore est non adeo sævo. Quod si horum omnino nihil possis, aut rectius, nihil velis, saltem unicà illà horà, eum quem pateris dolorem, fer patientius. Noli, obsecro, mala tua facere tibi ipsi graviora, & te querelis onerare: levis dolor est, si nihil illi opinio adjecerit. Contra, si exhortari te cœperis, ac dicere: Nihil est, aut certè exiguum est, dremus, jam desinet: levem illum, dum putas, facies. Omnia ex opinione suspensa sunt; ad opinionem etiam dolemus. Tam miser est quisque quàm se esse credit.

§. 18. Aliter sani, aliter sentimus ægri.

LACIDES philosophus, cum plurima rei domesticae amississet: Nos, inquit, aliter in scholis disputamus, aliter domi vivimus: ita sani solatiorum copiam ægris suggerunt; ubinam est æger ille qui seipsum fati soletur? Nimirum, tu si hic sis, aliter sentias. Ah, quàm vitrea est virtus nostra, levi collisu frangitur! Ænei nobis videmur, cum sani sumus: dicta fundimus speciosissima, & dolores pænè provocamus: cum adsum, fugimus, cadimus, jacemus ante illum cum hoste congressum. Sumus homines, inquit, & moribunda corpulcula vim doloris ferre non valent. Humana corpora non negem fragilia, sed non usque adeo, quin ad tolerantiam omnis adversi fati virtum habitura sint, nisi multò major infirmitas esset animorum. Hæc nostra mollities est, quæ virtutis innumeros desertores facit, dum omne difficile tamquam intolerabile respuitur. Virtus perit, si tollatur ejus materia, difficultas.

§. 19. In omni ægritudine, pia ad Deum suspiria.

DOMINE, fortitudo mea, & robur meum, & refugium meum in die tribulationis. Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat. Pater mi, probetur servus tuus usque ad finem; ne desinas ab homine iniquitatis. Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.

Placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cum enim infirmor, tunc potens sum.

Nunc Domine, secundum voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum.

O JESU & MARIA, amor meus, finite me pro amore vestri, & pati & mori: non sim meus amplius, sed vester T O R V S.

Sic orabat bonæ memoriæ * Alphonſus Rodriqueſius. Qui obiit anno 1617. episcopus nocte Sanctorum omnium, dum ultima hæc verba pronuntiaret: Ah, JESU, annum vitæ 87. complevit.

§. 20. Ægroti quedam vitia.

- PRIMUM. Libenter audire curiosa, nova, nugatoria.
II. Non libenter audire mortis monita.
III. Conqueri de his qui sui curam gerunt.
IV. Cibos ut malè paratos non probare, rejicere.
V. Lectum ut malè stratum exprobrare.
VI. Credere non satis se curari, ideo murmurare & indignari.

VII. Rariùs